

<p>Fylkesmannen i Østfold Miljøvern avdelingen</p> 	<p>SYSTEMREVISJON</p> <p>ved</p> <p>MOVAR FUGLEVIK AVLØPSANLEGG INKL. MOSS' AVLØPSNETT TIL DETTE AVLØPSANLEGGET</p>	<p>Endelig</p> <p>RAPPORT</p> <p>24 - 2008</p>
--	---	--

Virksomhetens adresse: Movar: Kjellerødv 30, 1580 RYGGE
Moss: Postboks 175, 1501 MOSS

Regelverk: Forurensningsloven og Produktkontrollloven med tilhørende forskrifter og enkeltvedtak

Organisasjonsnr: Movar: 959 272 204
Moss: 944 383 476

Tidsrom for revisjonen: 15. mai 2008 – 25. juni 2008

Tillatelse(r): Movar: 27. februar 2008
Moss: 3. april 2008

Risikoklasse: Movar: 2
Moss: 3

Kontaktperson i virksomheten: Movar: Johnny Sundby
Moss: Kritian Emil

Revisjonsleder: Karsten Butenschøn

Øvrige deltakere ved revisjonen fremgår av vedlegg 1

Rapportens innhold :

Denne rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble avdekket/konstatert innen de reviderte områdene. Systemrevisjonen omfattet. **Internkontroll , avløpsnett, overløp** av urensset vann, drift av **renseanlegg** samt **utslippsmålinger** og oppfølging av disse

Konstaterte avvik:

1. Moss kommunes internkontroll har vesentlige mangler
2. Moss kommunes overvåkning av overløpene er utilstrekkelig

Anmerkninger:

1. Driftskontrollsamhandlingen mellom Moss og Movar har et forbedringspotensial
2. Moss kommune har ikke gjennomgått tillatelsen fullstendig ennå
3. Avvikssystemet ved Fuglevik RA kan med fordel brukes mer.
4. Fastsatte miljømål for Fuglevik RA bør gjeres bedre kjent i virksomheten

Utarbeidet dato: 11. september 2008

Godkjent dato:

Sign.:
Karsten Butenschøn
revisjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent av
Bjørn Ketil Gudevold
senioringeniør

Innholdsfortegnelse

1. Innledning
2. Dokumentunderlag
3. Omfang
4. Avvik
5. Anmerkninger
6. Verifikasjoner
7. Andre forhold
8. Gjennomføring

Vedlegg:

Vedlegg 1: Deltakere ved Fylkesmannens systemrevisjon

Vedlegg 2: Omfanget av Fylkesmannens systemrevisjon

Vedlegg 3: Ev. Verifikasjoner/stikkprøveuttak foretatt under Fylkesmannens systemrevisjon

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon ved Movar Fuglevik Avløpsanlegg inkludert Moss kommunes avløpsnett til dette anlegget. Revisjonen startet med felles formøte på Moss rådhus 15. mai 2008. Intervjuer og verifikasjoner ble gjennomført 30. mai og 9. juni 2008. Revisjonen ble avsluttet med felles sluttmøte på Fuglevik renseanlegg 25. juni 2008. Revisjonen inngår som en del av en nasjonal tilsynsaksjon med kommunale avløpsanlegg.

Formålet med systemrevisjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Det ble særlig sett på områder som har betydning for ytre miljø. Revisjonen omfattet bl.a undersøkelse av/om :

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt

Systemrevisjonen ble gjennomført ved gransking av dokumenter, ved intervjuer av sentralt plasserte personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som er avdekket under revisjonen og gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

- *AVVIK* defineres som: *overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.*
(F.eks. overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven, forskrifter hjemlet i disse to lovene, utslippstillatelsen og virksomhetenes egne rutiner som er nødvendige for å overholde myndighetenes krav).
- *ANMERKNING* defineres som: *et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.*

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var :

- Aktuelle lover og forskrifter
- Tillatelser etter forurensningsloven 27. februar 2008 og 3. april 2008
- Internkontrolldokumentasjon tilsendt fylkesmannen
- Utfylte spørreskjema (brevkontroll) 30. april 2008 og 18. april 2008
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige drift og forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet.

3. Omfang

Systemrevisjonen omfattet internkontroll knyttet til drift og vedlikehold av avløpsnett og renseanlegg, herunder overløp, utslippsmålinger og utslippsforebyggende tiltak. I tillegg ble det fokusert på risikovurderinger ift endringer i klima.

4. Avvik

Følgende avvik ble konstatert under revisjonen:

Avvik 1

Moss komunes internkontroll har vesentlige mangler

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse- miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter § 5 nr 6-8

Kommentarer:

Det er utarbeidet en egen internkontroll for vann- og avløpssektoren under kommunens overordnede HMS system. I følge innholdsfortegnelsen er det en egen rutine for gjennomgang og evaluering av internkontrollen. Denne rutinen kan ikke dokumenteres og er i liten grad iverksatt.

Det mangler et system for helhetlig og systematisk risikovurdering – Kommunens overordnede risiko og sårbarhetsanalyse peker ut VA-sektoren som sårbar. Det er også utarbeidet beredskaps prosedyrer for visse scenarier. Det mangler imidlertid dokumentasjon av de vurderinger som konkluderte disse scenariene. Det er derfor vanskelig for tilsynsmyndigheten å avgjøre om beredskapsprosedyrene er tilstrekkelig som risikoreduserende tiltak, eller om også andre typer utslippsforebyggende tiltak burde vært etablert. Behovet for forebyggende tiltak er heller ikke vurdert på nytt basert på ny kunnskap om sannsynlige endringer i klima.

Avvikssystemet brukes i liten grad for hendelser av betydning for ytre miljø. Tekniske feil og mangler i avløpssystemet følges opp gjennom behandling av B1 skjema, bl.a. registreringer på kart til senere analyse av tiltaksbehov. Dette er ikke beskrevet i avviksrutinen. Registreringer via B1 skjema dekker ikke eventuelle avvik på grunn av administrative forhold.

Avvik 2

Moss kommunes overvåkning av overløpene er utilstrekkelig

Avvik fra:

Avvik fra tillatelsen vilkår 3.3

Kommentarer:

Kommunen har et 30-talls driftsoverløp som er trer i funksjon ved særlig stor nedbør (såk avlastningsoverløp) som ikke er knyttet til driftskontrollen da de ansees å ha lavt forurensningspotensial.

22 driftsoverløp er knyttet til driftskontrollen men pga begrensninger i datasystemet hender det at alarmer ikke kommer frem før etter omstart (plan for utbedring finnes).

Driftskontrollen brukes primært til alarmoppfølging. Det utføres i liten grad løpende overvåkning/analyser av væskegjennomstrømmingen i pumpestasjonene (såk "trending").

Overløpene inspiseres rutinemessig hvert halvår. Store overløp besøkes i praksis oftere.

Uten alarmer, uten trending og uten dokumentert risikovurdering (jf forrige avvik) er 6 måneder et langt tidsintervall. Ved en eventuell tilstopping ved et av avlastningsoverløpene vil urensset kloakk kunne gå i overløp gjennom lang tid uten at dette blir oppdaget.

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen :

Anmerkning 1

Moss kommune har ikke gjennomgått tillatelsen fullstendig ennå

Kommentarer:

Fylkesmannen anser tillatelsen etter forurensningsloven med vilkår som et sentralt og viktig kravdokument. Tillatelsen stiller delvis krav om konkrete tiltak og delvis krav til at kommunen selv definerer mål og tiltaksbehov gjennom planer og tilstandsdokumentasjon. I vedtaksbrevet blir vilkårene ytterligere drøftet og begrunnet.

Kommunen hadde ved inspeksjonstidspunktet ikke rukket å gjennomføre en fullstending gjennomgang av tillatelsen men opplyser at dette skal skje til høsten ved at administrasjonen forbereder et politisk fremlegg om konsekvenser av tillatelsen.

Fylkesmannen minner om internkontrollforkriftens § 5 nr 1 og forutsetter at kommunen i løpet av høsten nøye har vurdert hvert enkelt punkt i den nye tillatelsen og om det er behov for oppgraderinger av internkontroll, drift, planer, anlegg osv.

Anmerkning 2

Driftskontrollsamhandlingen mellom Moss og Movar har et forbedringspotensial

Kommentarer:

Optimal drift av renseanlegget forutsetter kunnskap om eventuelle hendelser i avløpsnett, det være seg informasjon om avløpsmengder, unormale påslipp, tilstoppinger, stans i pumpestasjoner osv. Hendelser i renseanlegget eller Movars hovedavløpsledning kan også ha betydning for driften av Moss kommunes avløpsnett, for eksempel ift å prioritere hvor nødoverløp skal skje.

Under intervjuene fremkom det at driftskontroll informasjon av betydning kan flyte bedre mellom Moss kommune og Mosvar. Blant annet førte en stans i Moss' pumpestasjon ved Norrøna til at avløpsmengden inn til renseanlegget falt brått uten at Movar ble vaslet om dette.

Anmerkning 3

Avvikssystemet ved Fuglevik RA kan med fordel brukes mer

Kommentarer:

Gjennom systematiske registreringer av avvik kan virksomheten analysere om det er prosesser, steder eller rutiner som ikke fungerer tilfredstillende. Movar har etablert et system for avvik med klare avvikskriterier. De definerte avvikskriteriene er i hovedsak knyttet til hendelser som medførte brudd på krav. Ut fra forurensningslovens definisjon av forurensing burde muligens kriteriene være gitt på formen "som kunne medført brudd på krav". Det

sentrale er imidlertid ikke hvordan kriteriet er formulert men hvordan det blir forstått i virksomheten. Det blir etter vår oppfatning registrert noe færre avvik i systemet enn det som normalt kan forventes fra et anlegg av Fugleviks størrelse.

Anmerkning 4

Fastsatte miljømål for Fuglevik RA bør gjeres bedre kjent i virksomheten

Kommentarer:

Det er dokumentert miljømål i internkontrollsystemet, flere av målene er gitt med klare målindikatorer. Miljømålene konkretiserer også hva prinsippet om at anlegget skal drives i henhold til de miljømessig beste tilgjengelige teknikker (BAT), innebærer for driften av Fuglevik RA.

Målene er formulert av sektorsjefen for vann og avløp, verken overordent leder eller de øvrige ansatte kjente målene.

6. Verifikasjoner

Følgende er verifisert under revisjonen:

Movar:

- driftskontrollsentralen
- navigering i elektronisk IK-dokumentasjon
- generell gjennomgang av renseanlegget fra innløp til utløp, herunder:
 - o prøvetakingsutstyr på inn- og utløpssiden,
 - o rutine for rengjøring av sonder for automatiske loggere
 - o kjemikalielager
- utvendig hovedoverløp
- innholdsfortegnelsen "WisWeb Info utskrift av Bedriftshåndbok"
- dokumentert organisasjonskart
- risikovurdering, oversiktsmatrise
 - o 1. gangs RV kvalitetssvikt ved Forbehandling_bassenghall 17.2.2006
 - o 1. gangs RV gass/lukt ved ventillasjon_VVS 31.01.2007
 - o 1. gangs RV lekkasje ved ledningsanlegg 9.11.2007
- dokumentert prosedyre "Påslipp av miljø- og eller helsefarlige stoffer" versjon 2, 18.2.2008
- dokumentert prosedyre "Daglig drift vann ved Fuglevik RA" versjon 1, 20.4.2007
- dokumentert prosedyre "Daglig drift slam ved Fuglevik RA" versjon 2, 8.10.2007
- dokumentert prosedyre "AVLØP: Utarbeidelse, endring og godkjenning av IK-dokumenter" versjon 1 23.04.2008
- dokumentert prosedyre "Prøvetaking av inn og utløpsvann" versjon 1 23.5.2008
- dokumentert prosedyre "kontroll og registrering av analyseresultater" versjon 1 23.5.2008
- dokumentert prosedyre "VAR-vaktpersonell" versjon 4, 11.2.2008
- dokumentert prosedyre "Håndtering av avvik" versjon 4, 18.2.2008
- oversikt over avvik i perioden 14.2.2007-18.12.2007
- detaljer for avvik 1279, 1241, 1224

Moss:

- driftskontrollsentralen
- pumpestasjon 227 i Strandgata
- pumpestasjon 205 ved Sølly
- overvannskummer ved pumpestasjon 205 ved Sølly
- dokumentert organisasjonskart
- dokumentert oversikt over overløp datert 18. april 2008
- innholdsfortegnelse kvalitetssystemet for var
- prosedyre 2.3.b (kvalitetssystemet for VAR) Avviksbehandling v2 datert 24. juni 2002
- ikke dokumentert prosedyre 12.1 (kvalitetssystemet for VAR) Rutinesamling-systemvedlikehold av IK-systemet
- prosedyre/skjema 9.1 avvik (overordnet HMS – Håndbok) side 1/2 v3 datert 7. juni 2007 side 2/2 v2 datert 18. august 2005

7. Andre forhold

Den dokumenterte internkontrollen ved Fuglevik RA fremstår generelt som vel utviklet og i aktiv bruk innen for de tema som gjelder ytre miljø.

Den dokumenterte internkontrollen ved VAR-seksjonen i Moss fremstår som utdatert og lite brukt. Det er ved stikkprøve påvist at en rutine som i følge innholdsfortegnelsen skal finnes, ikke kan dokumenteres men det er ikke undersøkt om dette gjelder flere av de angitte rutinene.

8. Gjennomføring

Systemrevisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 15.mai

Forberedende møte for planlegging av systemrevisjonen.

Åpningsmøter, intervjuer og verifikasjoner.

- **Movar 30. mai**
- **Moss 9. juni**

10 personer ble intervjuet. I vedlegg 1 er det gitt en oversikt over deltakerne på kontrollen.

Avsluttende møte 25. juni.

Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Dokumentgranskning

I forkant av hhv 30. mai og 9. juni samt i forkant av avsluttende møte

VEDLEGG 1

Deltagere ved Fylkesmannens revisjon

I tabellen under er det gitt en oversikt over hvilke personer ved virksomheten/bedriften som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet, og over hvilke personer som ble intervjuet eller var med på verifikasjoner.

Navn	Funksjon	For-møte	Åpnings- møte Movar	Åpnings- møte Moss	Intervju	Verifika- sjoner	Avsluttende møte
Movar							
Erling Berg	Direktør		X		X		X
Johnny Sundby	Sektorsjef VA		X		X	X	X
Jon G. Wold	Driftskoordinator	X	X		X	X	X
Veslemøy L. Ottesen	Kvalitetssjef		X		X	X	X
Heidi Elvemo	Driftsoperatør		X		X	X	
Eric A. Steenberg	Avdelingsleder		X		X	X	X
Per Frode Haug	Formann		X				
Jan Fredrik Karlsen	Driftsoperatør		X				
Moss							
Jens Terkelsen	Forvaltningssjef - teknisk			X	X		
Oddvar Kristoffersen	VAR-sjef	X		X	X		X
Kristian Emil Holme	Avdelingsingeniør			X			X
Morten Johansen	Driftsansvarlig vann/ Fung driftsansvarlig avløp			X	X	X	
Rune Hansen	Saksbehandler			X	X	X	
Karl Martin Karlsen (Driftsteknikk AS)	Servicetekniker hos kontraktør					X	
Fylkesmannen							
Bjørn Gudevold	Revisor		X	X	X	X	X
Karsten Butenschøn	Revisjonsleder	X	X	X	X	X	X